

شمارش معکوس
اصلاحات اینترنت

مرزیه ادهم

پژوهشگر سیاست‌گذاری
اینترنت

این روزها، ذهنیت جمعی و افکار عمومی در ایران با مسائلی زیادی درگیر است. اما به نظر می‌رسد دغدغه‌های خبری شهروندان بیشتر به سمت مسائلی است که زندگی آنان را مستقیماً هدف قرار می‌دهد. به تعبیری، آنچه اکنون بیشتر در افکار عمومی جای گرفته، مسئله «سیاست‌زدگی» است، نه «سیاست‌رهایی». این تغییر جهت، بیانگر یک دگرگونی عمیق در نگرش اجتماعی است.

در این میان، موضوع اینترنت و دسترسی آزاد به اطلاعات به یکی از حساس‌ترین مسائل جامعه ایران تبدیل شده است. وضعیت اینترنت در ایران به گونه‌ای است که آن را در زمره بدترین کشورهای جهان قرار داده است. براساس گزارش‌های اخیر، ایران در شاخص‌های اختلال، محدودیت و سرعت اینترنت در میان ۵۰ کشور جهان، به ترتیب رتبه‌های ۴۷، ۵۰ و ۴۹ را کسب کرده است. این آمار نشان می‌دهد که اینترنت ایران از نظر کیفیت، یکی از بدترین وضعیت‌های ممکن را دارد. طبق رتبه‌بندی Freedom on the Net ایران پس از میانمار و چین در بدترین وضعیت از دسترسی آزاد به اینترنت قرار دارد. طبق ارزیابی‌های Google Crux سرعت لود گوگل برای ایرانیان در پنج سال گذشته سه‌برابر کندتر شده است. طبق ارزیابی metc.net اینترنت ایران از فهرست ۱۰۰ کشور اول هم پایین‌تر رفته است در حالی که بولیوی، کویت و میانمار وضعیت بهتری از ما در این فهرست دارند. فقط دو کشور در جهان هستند که تمام شبکه‌های اجتماعی مهم را مثل فیلتر کرده‌اند؛ چین و ترکمنستان. فیلترینگ Google play باعث شده به‌روزسانی خودکار اپلیکیشن‌ها روی میلیون‌ها گوشی موبایل و دستگاه‌های هوشمند متوقف شود، امری که تجهیزات دیجیتال را به شدت ناامن و آسیب‌پذیر می‌کند.

این وضعیت نه تنها موجب محدودیت در دسترسی به اطلاعات شده، بلکه تأثیرات گسترده‌ای بر اقتصاد دیجیتال و زندگی روزمره مردم داشته است. افزایش استفاده از فیلترشکن‌ها به دلیل محدودیت‌های گسترده، تنها یکی از نشانه‌های این تأثیرات است. فیلترینگ گسترده، هزینه‌های زیادی بر مردم تحمیل کرده و امنیت دیجیتال آن‌ها را به شدت تهدید می‌کند.

من به‌عنوان یک کنشگر اینترنت که در سال‌های قبل در برابر تصویب طرح صیانت با راه‌آهن مملکتی و حتی نویسنده گزارش درخواست طرح شکایت از موهبه شورایی فضای مجازی توسط حقوقدانان بوده‌ام که منجر به مطالبه‌های کاهش قدرت نهاد‌های موزی و انتصابی نسبت به نهاد‌های انتخابی بوده است، کماکان به قدرت و میزان تأثیرگذاری ریاست جمهوری بر سیاست‌گذاری اینترنت واقف هستم. رئیس‌جمهور به‌عنوان بالاترین مقام اجرایی کشور، اختیارات وسیعی در زمینه مدیریت اینترنت و فضای مجازی دارد. از جمله این اختیارات می‌توان به ریاست شورایی فضای مجازی، تعیین دبیر این شورا، همچنین تعیین شش عضو از ۱۲ عضو کارگروه تعیین مصادیق مجرمانه اشاره کرد.

یکی از مهم‌ترین وعده‌های انتخاباتی جناب آقای دکتر پزشکیان، بهبود وضعیت اینترنت و رفع فیلتر از پلتفرم‌های اجتماعی بوده است. این وعده با توجه به تأثیر آن بر زندگی روزمره مردم و اقتصاد دیجیتال، با استقبال گسترده‌ای روبرو شد و از طرفی پشت کردن ۶۰ درصد از جمعیت دارای حق رأی به صندوق‌هایشان داد که تنها با اصلاحاتی سریع و قابل لمس در زندگی افراد می‌توان سرمایه اجتماعی فروکنسته حکمرانی را بازگرداند، فرصتی که قرار نیست به‌صورت بی‌نهایت در اختیار رئیس‌جمهور منتخب باشد. اینترنت و دسترسی آزاد به اطلاعات نه تنها یک مسئله فناوری یا اقتصادی، بلکه یک موضوع اجتماعی و حتی فرهنگی شده است. مردم ایران به‌ویژه نسل‌های جوان‌تر که به‌شدت به اینترنت وابسته هستند، این محدودیت‌ها را به‌عنوان دخالتی مستقیم در زندگی‌شان می‌بینند. این موضوع باعث شده که نگرانی‌ها از سیاست‌گذاری‌های محدودکننده بیش از پیش به اولویت‌های اصلی جامعه تبدیل شود.

به‌طور کلی اگرچه رئیس‌جمهور ایران اختیارات گسترده‌ای برای بهبود وضعیت اینترنت دارد، اما تحقق این وعده‌ها نیازمند اراده سیاسی قوی و همکاری همه نهاد‌های مسئول است. رفع فیلتر و بهبود کیفیت اینترنت باید به‌عنوان یک ضرورت اجتماعی و اقتصادی در اولویت قرار گیرد، چرا که این اقدام می‌تواند به کاهش نارضایتی عمومی، تقویت اقتصاد دیجیتال و جلوگیری از مهاجرت نیروی کار متخصص کمک کند.

۲۴ ساعت

24 HOURS

hammihanmedia@gmail.com
@Hammihanonline

• صاحب‌امتیاز و مدیرمسئول: غلامحسین کرباسچی
• مشاوران: عباس‌عبدی و احمدزیدآبادی
• سردبیر: محمدجوادروح • سردبیر آنلاین: افشین امیرشاهی • معاون سردبیر: مهرداد خدیر
• دبیران گروه‌ها: فرزانه طهرانی (اقتصاد) • آرمین منتظری (دیپلماسی و بین‌الملل)
• علی ورامینی (رسانه و فرهنگ) • سیمیه متقی (سیاست) • الناز محمدی (جامعه) • آرش خاموشی (عکس)
• مدیراداری و آگهی‌ها: شاهرخ حیدری
• مدیر هنری: مهدی قربانی تبار
• هادی حیدری (طرح و کاریکاتور) • شبنم رحمتی (معاون آنلاین)
• حروفچینی و ویراستاری: شهرام هادی

• تلفن روابط عمومی: ۸۸۷۴۹۳۰۰ • تحریریه: ۸۸۷۳۰۲۹۱ • آگهی‌ها: ۸۸۷۳۵۲۰۷ • نشانی: خیابان شهید بهشتی، خیابان پاکستان، کوچه دوازدهم، پلاک ۱۸
• لیتوگرافی و چاپ: هم‌میهن • تلفن چاپخانه: ۰۲۱۴۶۸۲۱۱۱۴ • توزیع: نشرگستر امروز نوین • تلفن: ۰۲۱-۹۱۳۰۴۱۴۲

رها کردن
یک سیاست
شکست‌خوردهکارزار مطالبه رفع فیلترینگ
فوری اینترنت از دولت چه
اهدافی را دنبال می‌کند؟

تمام ارکان حاکمیت اعم از نمایندگان مجلس و افراد مختلف از شرایط فعلی اینترنت یا درست‌تر بگویم فیلترینگ، رضایت ندارند؛ حتی آنهایی که سیاست محدودسازی را ارجح می‌دانستند و بر آن اصرار داشتند. چراکه همان‌طور که در متن این گزارش آمده، بیش از ۸۳ درصد مردم از فیلترشکن استفاده می‌کنند و هرچند با صرف هزینه، اما به‌راحتی در حال دور زدن فیلترینگ هستند و به دنیای آزاد اطلاعات دسترسی دارند. بنابراین حتی هواداران ایده مسدودسازی هم ناراضی هستند. افرادی هم که از قبل دنبال آزاد کردن و مخالف مسدودسازی بودند نیز طبیعتاً ناراضی هستند. بنابراین فکر می‌کنم امروز کل حاکمیت به این نقطه رسیده که حداقل سیاست فعلی و دست‌فرمانی که در طول ۲۰ سال گذشته در رابطه با فیلترینگ اینترنت در پیش گرفته، شکست خورده و فکر می‌کنم در پذیرش شکست خوردن این سیاست کمتر کسی است که چالش داشته باشد.»

او معتقد است، عزم و اراده رئیس‌جمهور برای اعلام این شکست و اخذ رویکرد جدید، بسیار مهم است و می‌افزاید: «درواقع به‌نظر می‌رسد مسئله فیلترینگ بین ارکان مختلف سیاست‌گذار، شبیه به مثل لباس جدید پادشاه شده باشد و فقط یک نفر باید فریاد بزند که لباسی در کار نیست و آن یک نفر طبعاً می‌تواند رئیس‌جمهور باشد.» بیدی می‌گوید: «درست است که تمام تصمیم‌گیری‌ها در اختیار رئیس‌جمهور نیست، اما شخص رئیس‌جمهور و کابینه‌اش، همان‌طور که در متن این گزارش هم آمده، بسیار می‌توانند در پیشبرد این مهم تأثیرگذار باشند. رئیس‌جمهور، رئیس‌شورایی فضای مجازی نیز هست و در آنجا می‌تواند با تغییر رویکردی که در شورایی اعمال و اظهار می‌کند، مؤثر باشد. او همچنین رئیس‌شورایی امنیت ملی است. به‌شکل غیررسمی گفته شده که تصمیم فیلترینگ اینستاگرام و واتساپ در سال ۱۴۰۱ توسط شورایی امنیت ملی و شورای امنیت کشور (شاک) گرفته شد که قرار بود موقتی باشد و بعداً دائمی شد. همچنین شش کرسی از ۱۲ کرسی کارگروه فیلترینگ را نمایندگان دولت تشکیل می‌دهند. بنابراین به این شکل نیست که دولت نتواند این کار را انجام دهد یا هیچ نقشی نداشته باشد. اتفاقاً نقش بسیار مؤثری دارد و همان‌طور که دولت در سایر زمینه‌ها می‌تواند وفاقی در حاکمیت ایجاد کند و تغییر رویکردی بدهد - کمااینکه در دولت‌های پیشین این تغییر رویکردها را دیده‌ایم - اینجا هم این توان را دارد، مشروط بر اینکه اراده کافی داشته باشد. چون به‌حال اقلان سایر بازیگران سیاست‌گذار در حاکمیت، کار سهولت‌های دولت، و برای همین هم این کارزار با نوعی برای پشتیبانی از این ایده به کمک دولت می‌آید تا بتواند با سایر ارکان حاکمیت در مورد این موضوع وارد مناظره جدی شود.»

خطر حذف تمدنی ایران از دنیای فناوری

این کنشگر اینترنت آزاد معتقد است، سیاست‌گذاران تا امروز در خصوص فناوری، بالخصوص فناوری اطلاعات رویکرد بسیار بسته و منفعلانه‌ای را دنبال کرده‌اند. بیدی می‌گوید: «سیاست‌گذاران ما از ترس رشد فناوری و ارتباطات بین‌المللی و سرمایه‌گذاران خارجی به پستیوی خرید و فضایی را آماده و مهیا کرده‌اند تا رقیبان ما در منطقه که از ما در این زمینه بسیار عقب‌تر بودند، پیش‌بفتند و تنها یکی از مصادیق این نگاه بسته و منفعلانه، موضوع فیلترینگ است. این رویکرد منفعلانه خود را در ممنوعیت واردات گوشی‌های موبایل به‌روز، سیاست‌گذاری‌هایی که در شبکه ملی اطلاعات صورت می‌گیرد و موضوعات متنوع دیگر نشان می‌دهد. بنابراین ما امیدواریم رفع فیلترینگ گام نخستین باشد تا به‌جای اینکه از فناوری بگریزیم، آغوش خود را به روی آن باز و از آن استفاده کنیم و این‌گونه خطر حذف تمدنی کشور ایران را از دنیای فناوری رفع کنیم. به‌نظر این خیلی موضوع مهمی است و همان‌طور که اشاره کردم، دولت در کمتر زمینه‌ای می‌تواند این قدر سریع تغییری ایجاد کند که به جلب اعتماد شهروندان منجر شود.» به گفته کارشناسان، نه طرح‌های غیرکارشناسی چون اینترنت طبقاتی، نه پول‌باشی و توزیع رانت برای داشتن پلتفرم‌های مشابه داخلی و نه سایر طرح‌هایی که به‌شکل مقطعی مطرح می‌شوند، هیچ‌کدام نمی‌توانند راه‌حل درستی باشند و مشکل عموم جامعه را مرتفع کنند. دسترسی به اینترنت آزاد حق همه شهروندان است و دستیابی به این حق، مسئله‌ای است که رئیس‌جمهور به‌عنوان عالی‌ترین مقامی که به‌شکل مستقیم به رأی بخش قابل‌توجهی از مردم انتخاب شده، توان پیگیری و تحقق آن را خواهد داشت.

امیرا حسینی

خبرنگار گروه فناوری

سیاست فیلترینگ در کشور ما هیچ‌وقت قدمی به عقب نگذاشته است. طی چند سال گذشته، به‌پایانه‌های مختلف شبکه‌های اجتماعی و وبسایت‌ها با فیلتر مواجه شده‌اند و بعدتر، زمانی که دیگر بهانه‌ای برای این کار وجود نداشته، کماکان مسدودمانده‌اند. اما آش فیلترینگ آن قدر شور شده که صدای عموم مردم و بخشی از سیاستمداران با دیدگاه‌های مختلف را درآورده تا افراد زیادی یک‌صدا تغییر این سیاست قدیمی را مطالبه کنند. در همین راستا در پلتفرم کارزار، «مطالبه رفع فیلترینگ فوری اینترنت از دولت دکتر پزشکیان» ۱۸ مردادماه کلید خورده و این کارزار توانسته تا زمان نوشته شدن این گزارش قریب به ۱۸ هزار امضاء جمع کند. در این کارزار از رئیس‌جمهور درخواست شده دستور رفع فیلتر پلتفرم‌های پرکاربرد بین‌المللی از جمله گوگل پلی، اینستاگرام، تلگرام، یوتیوب، واتساپ و... صادر شود.

چرا باید امضاء جمع کنیم؟

نارضایتی عموم جامعه از سیاست فیلترینگ به حدی واضح بود که این موضوع جای ثابتی در مناظرات انتخاباتی داشت و رویکرد کاندیداها نسبت به این مسئله مورد بحث‌های جدی قرار گرفت. بر این اساس و با توجه به اینکه وعده رفع فیلترینگ یکی از وعده‌های اصلی کمپین انتخاباتی رئیس‌جمهور دولت چهاردهم، مسعود پزشکیان بود، چه‌نیازی به جمع‌آوری امضاء در این خصوص وجود داشت؟

حامد بیدی، کنشگر اینترنت آزاد درباره لزوم شکل‌گیری این کارزار به هم‌میهن می‌گوید: «این کارزار هم عطف به همان تغییری است که به‌شکل ناگهانی طی چند ماه گذشته در حوزه ریاست‌جمهوری اتفاق افتاد و حرف‌هایی که در مناظرات مطرح شد و در واقع تأکید مجددی است بر این حق طبیعی و بدهی که شهروندان باید به اینترنت آزاد دسترسی داشته باشند. به نظر می‌رسد که ممکن است در تصمیم‌گیری‌های رئیس‌جمهور، چه در مورد چیدمان کابینه و چه در انتخاب اولویت‌های دولت، این خواست عمومی اولویت خود را از دست بدهد و مسائل دیگری جایگزین شود، زیرا دولت به‌هر حال باید به موضوعات زیادی رسیدگی کند.» بیدی مسئله فیلترینگ را از این جهت که موضوعی در حوزه سیاستی است و مانع فنی خاصی برای آن وجود ندارد، واجد اهمیت می‌داند، زیرا می‌تواند با سرعت بیشتری به نتیجه برسد و در این باره توضیح می‌دهد: «مسئله فیلترینگ شبیه موضوعی مانند رفع تحریم‌ها نیست که منوط به مذاکرات گسترده و مربوط به حوزه سیاست خارجی باشد. حتی مشابه موضوعاتی چون کاهش تورم و گرگ‌گشایی‌های اقتصادی هم نیست که برای تحقق به فرآیندی زمانبر و پیچیده نیاز داشته باشد. فیلترینگ تصمیم‌سیاستی است و مانعی است که دولت و حکومت گذاشته و به‌راحتی می‌تواند این تصمیم را تغییر دهد و از فردای تغییر این تصمیم، شهروندان نتیجه آن را ببینند. برای همین در کنار اینکه طبیعتاً مردم مطالبه وعده‌های مختلف انتخاباتی را دارند، این موضوع از این جهت که می‌تواند خیلی سریع اجرایی شود و فعالیت پیچیده‌ای برای اجرا شدنش وجود ندارد، می‌تواند در اولویت دولت جدید قرار بگیرد و برای نشان دادن اهمیت این موضوع و یادآوری دوباره این وعده، از کارزار کمک گرفته‌ایم.»

عبور از فیلترینگ شدنی است؟

مسئله رفع فیلترینگ به‌تمامی در اختیار دولت نیست. این گزاره صحیحی است که برخی منتقدان در زمان مناظرات انتخاباتی مطرح می‌کردند و معتقد بودند، عزم رئیس‌جمهور به‌تنهایی نمی‌تواند در این مورد راهگشا باشد. اما بیدی معتقد است، ناکارآمدی سیاست فیلترینگ آن قدر مشخص است که احتمال موفقیت رئیس‌جمهور را بالا می‌برد. به‌علاوه دولت آن‌طور که به‌نظر می‌رسد در مورد این مسئله دست‌بسته نیست و امکانات مختلفی در اختیار دارد. این کنشگر اینترنت آزاد درباره نارضایتی از فیلترینگ توضیح می‌دهد: «معتقدم در حال حاضر

چهره

۱۰۰ از ۱۰۰ برای تکواندو

آرین شب گذشته با صعود به دیدار پایانی باعث شد هر ۴ نماینده تکواندو ایران در بخش زنان و مردان به مدال برسند و کار بسیار بزرگی را رقم زده باشند. پیش از این مبینا نعمت‌زاده و ناهید کیانی در بخش زنان و مه‌ران بر خورداری و حالا آرین سلیمی در بخش مردان موفق به مدال آوری در تکواندو شدند. آرین سلیمی پسر ۲۰ ساله تکواندوی ایران روز گذشته در مرحله یک‌چهارم نهایی وزن ۸۰ کیلوگرم تکواندو مردان المپیک ۲۰۲۴، با نتیجه ۱-۲ مقابل کارلوس سانوس مکزیک به پیروزی رسید و راهی دیدار نیمه‌نهایی شد. سلیمی پس از اینکه در راند اول با امتیاز برابر بازنده شد، در دو راند بعدی با عملکردی کاملاً برتر توانست به حریف سنگین‌وزن خود چیره شود، به فینال برسد و رکورد جدیدی را ثبت کند. گفتنی است، تکواندو در بخش مردان بعد از ۱۲ سال، در این دوره توانست ورزشکاری را در فینال داشته باشد که طلسم این مهم با فینالیست شدن بر خورداری رقم خورده بود.

کتابخانه

سیاهپوست، در مقام معترض

«دفعه بعد، آتش: نامه‌ای از منطقه‌ای در ذهن» اولین بار در سال ۱۹۶۲ منتشر شد؛ نقطه‌ای عطفی در کارنامه‌ی جیمز بالدوین، نویسنده‌ی سرشناس سیاهپوست سرکش در ادبیات آمریکا. بالدوین در این کتاب روایتی از مفهوم سیاهپوست در جامعه‌ی آمریکایی نقل می‌کند. مفهومی که در آن بسیاری اصطلاحات، خرده‌فرهنگ‌ها و باورهای تاریخی معنایی دارند. نویسنده در این متن هم زندگی خودش را مرور می‌کند، هم نشان می‌دهد که چگونه حقیقت انسان سیاهپوست در مقام موجودیتی تاریخی و انسانی، پنهان شده است. زبان و روایت بالدوین در این کتاب، شگفت‌انگیز و تکان‌دهنده است. بالدوین در نوشتار رادیکال خود مدام به بخش‌هایی از تاریخ ارجاع می‌دهد و آن را با زندگی خودش تلفیق می‌کند؛ یعنی پسری که راوی صدایی شده که همیشه تحقیر شده است. کتاب «دفعه بعد، آتش: نامه‌ای از منطقه‌ای در ذهن» نوشته‌ی جیمز بالدوین با ترجمه‌ی امید مهرگان در ۹۵ صفحه، با قیمت ۵۲ هزار تومان توسط انتشارات چشمه منتشر شده است.

دفعه بعد، آتش:
نامه‌ای از منطقه‌ای
در ذهن
نویسنده:
جیمز بالدوین
مترجم: امید مهرگان
انتشارات: چشمه

تاریخ

روز حمایت از صنایع کوچک

صنایع در یک تقسیم‌بندی شامل بزرگ، متوسط و کوچک می‌شوند. در این بین مفهوم صنایع کوچک در جوامع مختلف متفاوت است و هر کشوری براساس شاخص‌هایی نظیر نیروی کار به‌کارگرفته شده و میزان گردش مالی اقدام به تعریف این سدهسته از صنایع کرده است. در آمریکا واحدهای کمتر از ۵۰ نفر پرسنل و در آلمان ۱۰ تا ۴۹۹ نفر را صنایع و شرکت‌های کوچک می‌نامند. در ایران میان‌نهاد‌های مختلف هم در این زمینه تفاوت‌هایی وجود دارد. برای مثال بانک مرکزی ایران کسب‌وکارهای زیر ۱۰۰ نفر نیروی کار را به‌عنوان واحدهای کوچک و متوسط تعریف کرده است. به‌دلیل جایگاه و اهمیت صنایع کوچک، روز ۲۱ مردادماه در تقویم ایران به‌نام «حمایت از صنایع کوچک» نامگذاری شده است. صنایع کوچک در ایران با محدودیت‌هایی چون تامین منابع مالی، منابع انسانی ماهر و دسترسی به بازار نیاز مواجه هستند و نامگذاری ۲۱ مردادماه به‌روز ملی حمایت از صنایع کوچک هم با هدف بالابردن حساسیت تصمیم‌گیران به نقش این صنایع در اقتصاد و تولید ملی است.

آبانه و آبا ایر را بگوین

درگذشت مرحوم حاج سید احمد شمس‌الدین را خدمت خانواده‌های محترم عزادار به‌ویژه حجج الاسلام حاج سیدمهدی، حاج سیدجواد، حاج سیدمحمد وحاج سیدعلی شمس‌الدین تسلیت می‌گویم. خداوند روح آن مرحوم را در آرامش ابدی و رضوان الهی قرار دهد و به‌بازماندگان سلامتی و صبر عطا کند.

غلامحسین کرباسچی